

BUDAPESTI MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
Fizikai Tudományok Doktori Iskola
Minőségbiztosítási Terv
2014

A doktori képzés és fokozatszerzés minőségbiztosításának elveit és módszereit elsősorban a BME Doktori és Habilitációs Szabályzat (BME DHSZ), a BME Tanulmányi és Vizsgaszabályzat (BME TVSZ), valamint a Doktori Iskola Működési Szabályzata rögzíti. Az alábbiakban részben ezekkel átfedő, részben ezeken túlmutató követelményeket ismertetünk, nem kitérve viszont a kapcsolódó jogszabályokban megjelenő kötelező minőségbiztosítási elemekre.¹

A Fizikai Tudományok Doktori Iskola (továbbiakban: doktori iskola) jelen minőségbiztosítási szabályzata követi az Országos Doktori Tanács ajánlását,² helyenként az abban szereplőknél magasabb elvárásokkal.

1. Doktori témák meghirdetése

(1) A doktori iskola évente (január-február) PhD témajavaslatokat kér be a képzésben részt vevő szervezeti egységektől, valamint az együttműködő intézményektől. Az egyes témajavaslatokhoz meg kell adni a témakiírók adatait is. A doktori iskola tanácsa (DIT) minden témát értékel, és csak azok meghirdetéséhez járul hozzá, amelyeknél biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és reálisnak ítéli, hogy 3-4 éven belül benyújtható lesz egy színvonalas disszertáció. Amennyiben a témakiíró a doktori tanulmányok kezdetétől számított 3 éven belül eléri a teljes munkaidős alkalmazás törvényi maximumát, akkor a téma meghirdetésének feltétele egy tartalék témavezető kijelölése.

Külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés a doktori iskolával együttműködési megállapodást kötött olyan intézményekben lehetséges, ahol rendezett a hallgató foglalkoztatásra irányuló jogviszonya, és egyértelműen meghatározottak a hallgató jogai és kötelezettségei.

(2) A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit (lásd később). A témakiírók *korábbi témavezetéseinek értékelésével*³ el kell kerülni, hogy a hallgatók sorozatosan eredménytelen témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

(3) A DIT által jóváhagyott, meghirdetésre kerülő doktori témák és a témavezetők adatlapjai megtekinthetők a www.doktori.hu lapon és a doktori iskola honlapján. A felvételi követelményekről és a doktori iskolába felvettek névsoráról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola honlapján.

(4) Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a doktori iskolába. Minden doktoranduszhoz egy és csak egy témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelölt fokozatszerzésre való felkészülését. Kettős témavezetés csak nemzetközi együttműködés keretében végzett képzés, vagy interdiszciplináris kutatási téma esetén lehetséges. Egy témavezetőhöz csak *különlegesen indokolt esetben*³ tartozhat 3-nál több³ doktorandusz hallgató.

¹ [2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról; 387/2012. \(XII.19.\) Kormányrendelet; MAB határozatok](#)

² [Az ODT javaslata a minőségbiztosításra](#)

³ Lásd: *1. számú melléklet* – kiegészítő értelmezések

2. Felvétel a doktori képzésre

(1) Doktori képzésbe csak a www.doktori.hu lapon országosan meghirdetett pályázatra történő jelentkezéssel, sikeres felvételi bizottsági meghallgatás után lehet bekerülni. A doktori iskola évente (március) kibocsátja a felvételi **pályázati felhívást**, amely tartalmazza témakiírásokat, valamint a doktori képzésbe történő felvétel formai és tartalmi követelményeit.

(2) A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a fogadókészség írásban történő biztosítása a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény). A felvétel formai követelménye a legalább jó minősítésű diploma, valamint az **angol** nyelvtudás igazolása.

(3) A felvételi meghallgatás (június) célja a megfelelő felkészültség ellenőrzése és rangsorolt felvételi javaslat tétele. A felvételi a DIT által kijelölt Felvételi Bizottság előtt zajlik. A felvételin szerezhető szakmai habitus pontok részben a választott témában való jártasságot értékelik.

(4) A felvételi folyamat a Doktori Iskola és a Kar számos személye és testülete által kontrollált: A Felvételi Bizottság jelentése alapján a DIT javaslatot tesz a Kar Dékánjának a felvételre, valamint az állami ösztöndíjak odaítélésére. A felvételi döntéseket a Kar Dékánja hozza meg.

3. Doktori képzés

(1) A doktori képzés tantárgyainak elfogadásáról, illetve a tematikák felújításáról a DIT dönt. A képzési terv legalább háromévenként felülvizsgálandó.

(2) A doktori iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket a DIT alkalmasnak tart, és egy adott időszakra felkér doktori kurzusok tartására. A doktori iskola oktatói megjelennek az iskola ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában is oktat, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik.

(3) A doktori témakiírás és a fokozatszerzés publikációs követelményei tartalmazzák a kutatómunkával kapcsolatos elvárásokat, az önállóság elvárható szintjét. Minden doktorandusz évente legalább egy szakmai előadást tart kutatási eredményeiről, lehetőleg idegen nyelvű fórumon. A doktori iskola biztosítja, hogy a hallgató a képzés során eljusson olyan külföldi egyetemre/intézetbe, ahol témájához kapcsolódó kutatások folynak.

(4) A doktori iskola képzési tervéről, tantárgyairól és oktatóiról, valamint kutatási irányairól rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola honlapján.

5. Monitoring

(1) A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli a doktorandusz munkabeszámoló alapján (BME TVSZ 27. § 1 és 8). A szemeszterenként benyújtandó munkabeszámoló a Doktori Iskola honlapjáról letölthető nyomtatvány szerint tartalmazza a tanulmányi és kutatási eredmények összesített mutatóit (beleértve a PhD témakörében készült publikációkat, konferencia és szemináriumi előadásokat).

(2) A DIT külön is figyelemmel kíséri a hallgatók tudományos teljesítményeinek azon elemeit, amelyek majd a fokozatszerzési eljárás megindításához lesznek szükségesek.

(3) A DIT értékelése alapján a Kar Dékánja a tanulmányaikban vagy kutatómunkájukban nem megfelelően haladó államilag támogatott hallgatókat átsorolhatja az önköltséges képzésbe (BME TVSZ 27. § 9).

(4) A doktori iskola az egyetemen alkalmazott egységes monitoring eljárással nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredményét a doktori iskola időszakos önértékeléseiben a www.doktori.hu adatbázisában hozza nyilvánosságra. Az önértékelés tartalmazza a képzésre vonatkozó egyéb statisztikai adatokat is (hallgatói létszámadatok, átlagos fokozatszerzési idő, fokozatszerzési arány, stb).

6. PhD fokozat publikációs követelményei

(1) A doktori fokozat általános követelményeit a BME DHSZ részletesen szabályozza.

(2) A saját eredményeket közlő publikációkat a tézispontokhoz kell rendelni, és ezekről a doktori iskola által meghatározott formában társszerzői lemondó nyilatkozatot kell kérni.

(3) A fokozat megszerzésének feltétele, hogy a tézispontokhoz rendelt publikációk eleget tegyenek a doktori iskola részletes publikációs követelményrendszerének. Ezt a doktori iskola évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja. A jelenleg érvényes elvárásokat a 2. számú melléklet tartalmazza.

(4) Ha a fokozatszerzési követelményekben változás történik, akkor a változásról született döntést követő 2 éven belül a jelölt választása szerint kell alkalmazni a korábbi vagy az új követelményeket.

(5) A követelményrendszer (MAB előírás szerint) része a doktori iskola Működési Szabályzatának, így elérhető a [ww.doktori.hu](http://www.doktori.hu) adatbázisban, de közvetlenül is elérhető a doktori iskola, illetve az egyetem honlapján keresztül.⁴

7. Fokozatszerzési eljárás

(1) A fokozatszerzési eljárás szabályait részletesen ismerteti a BME DHSZ 15. § - 23. §. Az eljárást lefolytató testület a Fizikai Tudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT), melynek tagjai a tudományág magasan kvalifikált szakemberei: valamennyien rendelkeznek az MTA doktora címmel, legalább kétharmaduk egyetemi tanár.

(2) A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A vitában a dolgozatot egy külső, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

(3) Az értekezés benyújtása után a Bíráló Bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a tézisfüzetet. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A Bíráló Bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik a www.doktori.hu lapon.

(4) A bírálókhöz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a Bíráló Bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

---

⁴ http://doktori.bme.hu/phd_publ_kovetelemenyek/fizika_PhD_kovetelmenyek_2014.pdf

8. Záró megjegyzések

A szabályzat az alábbi minőségbiztosítási elvek érvényesülését kívánja elérni:

Szakmai kontroll

A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a tudományos közvélemény kontrollját.

Nyilvánosság

A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára legyenek széleskörűen nyilvánosak.

Visszacsatolás

A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző testületeinek tagjai kapjanak folyamatos visszajelzést tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

Egyéni felelősség

Egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és miért felelős.

Dokumentálás

A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A minőségirányítási rendszer működtetése csak minimálisan adminisztratív terhet rójon a képzésben és a fokozatszerzési eljárásokban részt vevő oktatókra és kutatókra.

Budapest, 2014. szeptember 4.

Mihály György

a Fizikai Tudományok Doktori Iskola vezetője

Mellékletek:

1. *Kiegészítő értelmezések*
2. *A fokozatszerzés publikációs követelményei*

Kiegészítő értelmezések

Korábbi témavezetések értékelése:

Eredményes	Folyamatban	Eredménytelen
abszolutórium: 4 éven belül, indítás: absz + 2 éven belül, fokozatszerzés: 8 éven belül.	abszolutórium: 4 éven belül, indítás: absz + 2 éven belül, fokozatszerzés: még nem telt le a 8 év.	nem eredményes, és nincs folyamatban.

3 doktorandusz témavezetése:

A korlátozást, hogy egy témavezető egyidejűleg legfeljebb 3 doktorandusz munkáját irányíthatja a fokozatszerzési eljárás megindítása feloldja, azaz a doktorjelölt irányítása már nem korlátozza új hallgató felvételét.

Ha valaki több mint 7 évvel a doktori tanulmányok megkezdése után indít doktori eljárást, akkor csak különleges indok esetén kérelmezheti az EHBTD-nél, hogy disszertációján témavezetőt tüntethessen fel. Az ilyen jelölt EHBTD engedély hiányában egyéni felkészülőnek minősül.

Különlegesen indokolt eset:

Ahol a minőségbiztosítás jogszabályokban nem rögzített, vagy annál szigorúbb feltételt támaszt, az EHBTD kivételesen engedélyezheti a követelmény teljes vagy részleges, illetve – jogszabályban rögzített követelmény esetén - legfeljebb a jogszabályban rögzített mértéknek megfelelő mértékűre módosítását. EHBTD engedély a tudományos testület (HBDT, DIT) írásban benyújtott, részletesen indokolt javaslata alapján adható.

PhD fokozat megszerzésének publikációs minimumkövetelményei Fizikai Tudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács

A feltételek formális teljesítése nem garantálja sem az eljárás elindítását, sem pedig annak sikeres befejezését. A döntéshozatalnál a Fizika HBDT és a hivatalos opponensek külön-külön érdemben megvizsgálják az új tudományos eredmények publikálásának szintjét, továbbá a jelölt hozzájárulását a publikált eredményekhez.

Publikációs követelmények az eljárás indításánál:

Legalább 2 „Web of Science” adatbázisban szereplő folyóiratban megjelent cikk (WS-cikk).

A PhD értekezés opponensekhez történő kiküldésének feltétele az A vagy B feltételek teljesítése:

A.

A tézispontokhoz kapcsolt (megjelent vagy közlésre elfogadott) tudományos közlemények között legalább 3 WS-cikk, ez utóbbiak közül pedig legalább 2-ben a jelölt első szerző. Elfogadott nemzetközi szabadalom kiválthat 1 db. WS publikációt (maximum 1 WS publikációt).

A 3 WS-cikk közül legalább 2 db. K1 kategóriájú „kiemelt publikáció”, közülük legalább 1-ben a jelölt első szerző.

B.

K1, K2 és K3 kategóriájú kiemelt publikációkkal 3 „ekvivalens publikáció” teljesítése, ahol az ekvivalens publikáció számításánál a kiemelt publikációk rendre 1, 2, illetve 3-as szorzófaktorral számítanak. Legalább az egy kiemelt kategóriájú publikációban a jelölt első szerző.

Definíciók:

K1. kategóriájú kiemelt publikáció az a folyóiratcikk, amely olyan kiadványban jelent meg (nyert elfogadást), melynek impakt-faktora a benyújtást megelőző 5 év bármelyikében meghaladta a **1,000** értéket, vagy pedig a szűkebb szakterület elismert fórumaként számon tartott alábbi folyóiratok körébe tartozik:

Applied Radiation & Isotopes

Fractals

Granular Matter

Int. J. Bifurcation & Chaos

Int. J. Refractory Metals & Hard Materials

J. Radioanalytical and Nuclear Chemistry

Kerntechnik

Modern Physics Letters B.

Optical Engineering

Nuclear Science & Engineering

Nuclear Technology

Progress in Nuclear Energy

Transport Theory & Statistical Physics

Quantitative Finance

K2. kategóriájú kiemelt publikáció az a folyóiratcikk, amely olyan kiadványban jelent meg (nyert elfogadást), melynek impakt-faktora a benyújtást megelőző 5 év bármelyikében meghaladta a **3,000** értéket, vagy pedig a szűkebb szakterület elismert fórumaként számon tartott alábbi folyóiratok körébe tartozik: APS Physical Review folyóiratok, Europhysics Letters, Journal of Applied Physics, Annals of Nuclear Energy, Nuclear Instruments and Methods, Nuclear Engineering and Design, Fusion Engineering and Design

K3. kategóriájú kiemelt publikáció az a folyóiratcikk, amely olyan kiadványban jelent meg (nyert elfogadást), melynek impakt-faktora a benyújtást megelőző 5 év bármelyikében meghaladta a **6,000** értéket.

A fokozatszerzési követelményeket a Fizikai Tudományok Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács (HBDT) évente felülvizsgálja, és szükség szerint módosítja. A fenti követelményeket a HBDT 2014. március 7-én fogadta el, és az Egyetemi Habilitációs Bizottság és Doktori Tanács 2014. március 27-i jóváhagyásakor lépett érvénybe.